

VOORWOORD VAN DEEPAK CHOPRA

Deze baanbrekende bundel essays is niet wat hij lijkt. Hij is veel meer, gelukkig. Oppervlakkig bezien lijkt het gloeiendhete onderwerp 'wetenschap versus religie' de laatste tijd wat te zijn afgekoeld, nadat een kleine groep luidruchtige atheïsten hun moment in de schijnwerpers hadden gehad. Een nieuw boek dat betoogt dat wetenschap en religie bondgenoten dienen te zijn, in plaats van opponenten, zou ertoe bijdragen een kloof te dichten. Echter, wat voor kloof bestaat er in feite en hoeveel doet die ertoe? Wetenschappers gaan in hun privéleven vaker naar de kerk dan de gemiddelde respondent van enquêtes. Ruim vijfhonderd jaar na de opkomst van de moderne wetenschap en de geleidelijke verschraling van de kerkgenootschappen is er nog maar weinig over van het vuur in het debat.

Wat er is overgebleven, is fascinerender. De wetenschap staat, zoals maar heel weinig mensen beseffen, momenteel voor een muur waarin zij maar geen bres weet te slaan. Nadat het rationele verstand religie min of meer leek te reduceren tot een nutteloze manier om de werking van de natuur te verklaren, stuitten wetenschappers op niets minder dan een mystiek universum! Een universum vanwaaruit de hele kosmos uit volslagen leegheid leek te zijn voortgekomen. *Iets* heeft tijd en ruimte voortgebracht maar toch existeert dit iets buiten tijd en ruimte. *Iets* heeft de hele schepping met zo'n ongelooflijke nauwkeurigheid georganiseerd dat de geringste afwijking in de geldende natuurwetten de Oerknal in een Eindflop zou hebben veranderd. Zoiets gerings als één op een miljoen delen massa-energie in de *eerste fractie van een seconde* van het ontstaan van de kosmos (ik heb het over een tiende van een seconde, gevolgd door drieënveertig nullen) zou tot een implosie hebben geleid, terug naar het domein van 'zwarte' materie en energie. In feite is 95 procent van dit embryonale universum inderdaad teruggevallen tot dit onbekende domein.

Iets doet echter nog veel meer dan alleen dit. Het zorgde voor de omstandigheden waarin bewustzijn kon opkomen. Het zette een proces van evolutionaire ontplooiing in werking dat 13,7 miljard jaar geleden is begonnen met waterstofatomen en tot de ontwikkeling van de menselijke hersenen leidde, de meest complexe structuur in het bekende universum. *Iets* heeft de krachten

van schepping en afbraak zo delicaat uitgebalanceerd dat een hypercomplexe molecule als DNA die, indien deze op een warme zomerdag aan zonlicht zou worden blootgesteld, onmiddellijk zou uitdrogen en wegwaaien. Toch is diezelfde DNA-molecule al meer dan twee miljard jaar intact gebleven.

In het licht van deze feiten is de moderne wetenschap op een tweesprong beland – maar zij niet alleen. Ieder van ons zal stil moeten staan bij wat het zeggen wil in een illusie te leven, want dat is het fysisch universum: een *illusie*. Het atoom, de grondslag van alle materie, heeft géén fysische eigenschappen. Het bestaat in feite uit energiepatronen die uit onzichtbare velden naar voren komen. Deze velden bestaan primair in een virtuele toestand. Dit betekent dat ze zelfs niet tastbaar in het fysisch universum aanwezig zijn!

De huidige stand van onze kennis in een notendop: *Wat is nog stoffelijk? Niets! Letterlijk niets!*

Leven in een illusie geeft ons slechts twee opties: het feit onder ogen zien dat de ‘werkelijkheid’ een nieuwe definitie nodig heeft, of de ogen sluiten voor dit alles en proberen te vergeten dat het normale bestaan op helemaal niets gebaseerd is. Dit is geen kleinigheid en het zij de alledaagse wetenschap vergeven dat zij deze illusie negeert. Per slot van rekening gaan duizenden onderzoekers en technici iedere dag opnieuw naar hun laboratoria, net als ieder ander naar zijn werk gaat. Ze doen experimenten zonder zich iets aan te trekken van de illusoire aard van het leven; die kan gemakshalve opzij worden gezet onder de noemer ‘metafysica’. Deze geesteshouding heeft echter de grenzen van haar houdbaarheid bereikt.

De muur waarvoor de wetenschap nu staat, láát zich niet negeren, want aan gene zijde bevindt zich de ultieme beloning: de ‘theorie van alles’ die al zo lang het fabeldier van de fysica is geweest. Tot de hoofdstroom behorende fysici hebben een van de ongrijpbare bouwstenen van de natuur ironisch betiteld als *the God Particle*, het *Higgs-boson*.¹ Een van de kosmologische kampen (verreweg het grootste) hoopt met de middelen van vroeger door te dringen

.....

1 *Higgs-boson*: tot voor kort een hypothetisch elementair deeltje met een spin van nul en een grote massa, dat volgens sommige theorieën massa geeft aan andere elementaire deeltjes. Het ziet er naar uit dat het bestaan ervan is aangetoond, zoals op 8 juli 2012 door de wetenschappers van de Large Hadron Collider (CERN) in Zwitserland bekend werd gemaakt. Zie hiervoor <http://tweakers.net/nieuws/82928/cern-maakt-ontdekking-kandidaat-higgs-boson-bekend.html> (Vert.)

in de diepste krichten van de natuur. Zij proberen de natuurlijke zintuigen van de mens meer dan ooit te versterken met miljarden verslindende superdeeltjesversnellers en dito ruimtetelescopen.

Een kleiner kamp heeft een heel ander uitgangspunt. Deze kosmologen wijzen erop dat – als het universum voortgekomen is uit een leegte, zodat niets de basis is van alles, en als zwarte materie en energie de allesbeheersende krachten van de kosmos zijn – we hoe dan ook in een mystiek domein rondtasten. In plaats van zich te verzetten tegen de principes die alle wijsheidsstromingen van de wereld met elkaar gemeen hebben, zou een verruimd wetenschappelijk denken moeten leiden tot het onderzoeken van hun geldigheid. Er is met name alle reden om ervan uit te gaan dat het universum een bewust, levend, evoluerend en creatief wezen is. Als ‘wezen’ een vreemd woord lijkt, kunnen we het vervangen door termen als ‘proces’ of ‘entiteit’. Het proces dat tot de opkomst van menselijk leven heeft geleid, lijkt allesbehalve lukraak te verlopen. Het organiseert en reguleert zichzelf. Wanneer dit inzicht eenmaal wordt geaccepteerd, zullen talloze onoverkomelijke problemen op slag verdwijnen.

Nu ga ik niet verklappen wat die problemen zijn, dat is een taak van de visionaire mensen die aan deze bundel essays bijdroegen. Laat me in plaats daarvan drie termen toelichten die op iedere bladzij van dit boek opduiken. De eerste is *religie*. Geen van de betrokken auteurs pleit voor deze of gene traditionele religieuze leer, ongeacht of hij of zij van spirituele of wetenschappelijke huize is. Ze hemelen God niet op, noch stoten hem van zijn voetstuk. In bredere zin is religie niet ons thema, want dat is van een hogere orde, namelijk spiritualiteit, de tweede term die toelichting behoeft. *Spiritualiteit* is het *wezen* van elk geloof, maar geen enkel geloof kan het in pacht hebben. Spiritualiteit heeft betrekking op onzichtbare zaken als de ziel, het *numen* (een voor het bewustzijn – maar niet voor de zintuigen – waarneembare invloed), ook bekend als de *atman*, de volheid, de *sjekina* enzovoort.

Hoe vaak we echter ook door een kaartenbak met traditionele termen bladeren, het zal ons geen stap dichterbij brengen bij datgene waaraan de wetenschap nu behoefte heeft. Als we een brug tussen beide wereldbeelden willen slaan, zullen we ons wat spiritualiteit betreft moeten focussen op iets wat iedereen als reëel kan omhelzen, al is het maar voorlopig. Mijn favoriete kandidaat is *bewustzijn*. Spiritualiteit is het domein van bewustzijn dat zowel

de waarnemer als het waargenomene en het waarnemingsproces omvat. Dit is exact hoe de *vedanta*, de meest diepzinnige tak van de Indiase spiritualiteit, zichzelf in moderne termen definieert. Niemand wordt er echter toe aangespoord een enkele definitie te omhelzen. Spiritualiteit is altijd buigzaam, lenig en vatbaar voor verruiming. De lezer kan gerust op elk essay in dit boek zijn of haar eigen definitie toepassen – het maakt niet uit.

De derde toe te lichten term is *mystiek*. Ik maak me hier schuldig aan het gebruik ervan zonder deze te definiëren en er is altijd het gevaar dat de één mystiek als de hoogste waarheid ziet, terwijl de ander deze als volslagen onzin beschouwt. Het enige nut van het gebruik van dit woord is dat het een grote massa geïnspireerde gidsen, leraren en schrijvers als Plato, Roemi, Johannes van het Kruis, Lao Zi en Rabindranath Tagore onder één noemer brengt. De mysticus is hij die de ziel ervaart of, om wat andere benamingen te gebruiken, het wezen, de bron of de tegenwoordigheid van een transcendente werkelijkheid. De mysticus ontstijgt aan de wereld der verschijnselen. Dit is nu de gemeenschappelijke taak van wetenschap en spiritualiteit. Als zij hierin slagen, belanden we in een fase waarin vermeend-afzonderlijke werkelijkheden tot één enkele werkelijkheid versmelten. Het ene kamp zal haar betitelen als ‘de theorie van alles’, terwijl het andere kamp haar ‘de ervaring van alles’ zal noemen. Het zal de werkelijkheid weinig kunnen schelen.

Iedere bij dit boek betrokken auteur stelt zich ten doel deze dag dichterbij te brengen. Het is hartverwarmend dat zoveel sterk uiteenlopende geesten ieder hun glimp van de ene werkelijkheid hebben opgevangen. Ik betwijfel dat er ooit in de toekomst een feestdag zal komen waarop de ultieme doorbraak bekend wordt gemaakt en alle partijen zich met elkaar zullen verzoenen. Het zou echter nog beter zijn als er ooit een dag komt waarop een wetenschapper de volgende uitspraak van Tagore leest en dan instemmend knikt.

*Ik werd moe van de weg
toen hij mij her en der voerde.
Ik huwde hem in liefde, toen
hij me overal heen leidde.*

INLEIDING

.....
*De verbinding tussen wetenschap en spiritualiteit
in een tijd van crises en veranderingen*

Tussen wetenschap en religie gaapt momenteel een diepe kloof. Dit is een betreurenswaardige ontwikkeling; in de oudheid omvatte de heersende cultuur zowel rationele als spirituele elementen, zoals dat tot op de huidige dag nog het geval is in sommige oosterse en traditionele samenlevingen. De rationele, materialistische en mechanistische voorstelling van een doods uurwerkuniversum, voortgekomen uit de verlichting, heeft bijgedragen aan de bevrijding van de mensheid van bijgeloof, en aan ongelooflijke wetenschappelijke doorbraken. Hoewel we dit grif erkennen, dienen we ook in te zien en te accepteren dat dit paradigma de menselijke evolutie niet langer dient. In feite heeft de kloof tussen wetenschap en spiritualiteit de stoot gegeven tot een controverse die tamelijk veel weg heeft van een ‘dovendialoog’ of misschien van een tegenstelling tussen wat de Engelse fysicus en romanschrijver C.P. Snow ‘de twee culturen’ noemde: die van de wetenschappers en die van de humanisten. Wetenschappers zagen de ideeën en denkbelden van de humanisten graag als een soort ‘leunstoelfilosofie’ of zelfs *wishful thinking*, terwijl de humanisten geneigd waren te geloven dat zij toegang hadden tot een werkelijkheid waarover wetenschappers niets konden vertellen. Deze tegengestelde standpunten zijn in een onvervalste woordenstrijd verhard, doordat geen van beide partijen bereid was ook maar een duimbreed toe te geven of zelfs maar de andere partij aan te horen.

Deze situatie versplintert onze wereld en verwekt spanning en animositeit, op zijn slechtst culminerend in fundamentalisme en zinloos geweld. Ze verschaft ons een blinddoek die ons belet de ogen te openen voor het totaalbeeld, een werkelijkheid die strookt met zowel wetenschappelijke als spirituele inzichten.

We dienen ons er rekenschap van te geven dat er geen enkele evolutie of ontwikkelingssprong mogelijk is zonder een spiritueel element. Er kan geen zuiver rationele stap omhoog worden gezet, noch een transformatie plaatsvinden, op basis van enkel intuïtie en spiritualiteit. Het is onontkoombaar

te streven naar een verbinding tussen wetenschap en de grootse spirituele wijsheidsstromingen. De mensheid is veel meer dan alleen een verzameling rationale wezens. Het element *gnosis*, de innerlijke verbinding met een diepe bron van geestelijk voedsel en, voor velen leiding, is eveneens inherent aan ons wezen. Uitsluitend als we beide aspecten weten te verenigen, kunnen we ons een meer volledige en meer integrale voorstelling van de wereld om ons heen vormen. Zo'n combinatie van wetenschap en spiritualiteit helpt ons te ontsijgen aan onze zuiver zintuiglijke waarneming van onze wereld, ten gunste van een sterk verruimd inzicht in onze band met een wereld of universum op een dieper, fundamenteeler niveau.

Spiritualiteit stelt ons in staat verbindingen waar te nemen die voor de rationale wetenschap onzichtbaar zijn. Daar staat tegenover dat wij dankzij de wetenschap in staat zijn te ontdekken hoe zowel fysische als energetische verbanden ontstaan en blijven bestaan. Ook zijn ons – dankzij de jongste bevindingen van de kwantumfysica – de ogen geopend voor een groeiende overeenstemming tussen enerzijds wat de wetenschap ons generaties lang heeft geleerd en anderzijds wat er door steeds geavanceerdere wetenschappelijke waarnemingen geleidelijk aan het licht komt. We ontdekken nu dat elk onderdeel van wat bestaat intrinsiek is verbonden met het weefsel van het geheel. Als we deze ontdekkingen bundelen en de wetenschap die weet te verifiëren, begint de kloof die al veel te lang heeft bestaan zich te sluiten. Deze kloof verwijst ieder van ons naar een van twee categorieën: die van de aanhangers van de wetenschap of die van de 'spirituele zwevers'. Die gevaarlijke kloof wordt echter daadwerkelijk gedicht, nu de nieuwe wetenschappen van de 21^e eeuw tot het inzicht beginnen te leiden dat de wijze uitspraken van spirituele mensen een reële grondslag hebben in het stoffelijk universum. Ons moderne inzicht in de aard van spiritualiteit is volwassen genoeg om ons te helpen beseffen dat wij over ontzaglijke vermogens als de rede en rationeel onderzoek beschikken. Ook helpt het ons beseffen dat beide wezensaspecten ons tot een completer menselijk wezen maken, dat opgewassen is tegen de verantwoordelijkheden die horen bij deelname aan onze verdere innerlijke én uiterlijke evolutie.

Mensen zijn bezig aan een gezamenlijke onderneming die zich in steeds hoger tempo om ons heen ontplooit. Er wordt veel van ons gevraagd en verwacht. Het doet er niet toe wat onze persoonlijke religieuze, spirituele, wijsgerige, sociale of andere overtuigingen zijn, al lopen ze nog zo sterk uit-

een. Wij zijn geroepen om onze eenheid te omhelzen, in plaats van ons blind te staren op onze verschillen. We zijn geroepen om ons besef van fatsoen en integriteit in praktijk te brengen, en te vertrouwen op een nieuw uitzicht op de weg naar voren. Het is duidelijk dat dit tevens eenheid vereist van onze inzichten en percepties, omdat de dualistische denkmodus die tot de huidige impasse heeft geleid nu onze crises in de hand werkt.

Een herwaardering van onze kennisbasis in lijn met wat de nieuwe wetenschappen ons over de aard van de werkelijkheid onthullen, geeft ons betere instrumenten voor het doorgronden van een veelomvattende, creatieve werkelijkheid en het herstel van onze band met een levend universum. Als we dit proces van verbindingsherstel willen bevorderen, moeten we echter ook onze huidige denkbeelden en overtuigingen herijken. Ons fragmentarische wereldbeeld van dualiteit, strijd, tegenstreven en disharmonie is niet meer toereikend voor waar we heen moeten. Daarbij dienen we ook de moed te hebben datgene wat zich in ons leven manifesteert onder ogen te zien, want alleen dan kunnen we die momenten in onszelf transformeren. Als we de kloof tussen wetenschappelijk denken en spiritueel weten hebben gedicht, hebben we een betere grondslag waarop we ons over onze meest dringende problemen kunnen buigen. Die grondslag is niets minder dan een wereldomslag in evolutionair bewustzijn. Deze verandering van onze wereld (*worldshift*) bevorderen is niet alleen een belangrijke eis maar ook een evolutionaire noodzaak.

We mogen ons over onze huidige toestand geen illusies maken: onze aarde gaat nu gebukt onder een samenloop van crisistoestanden die waarschijnlijk als katalysatoren fungeren en leiden tot een uiterst radicale, ingrijpende verandering van onze maatschappelijke, politieke, geologische en religieuze stelsels. Zulke crisismomenten herbergen potentiële omslagpunten naar maatschappelijke onrust en onzekerheid, die even gemakkelijk tot een doorbraak als tot een totale afbraak kunnen leiden. Of dat geleidelijk in zijn werk zal gaan of niet, is grotendeels van onze individuele en collectieve geesteshouding en handelwijzen afhankelijk.

Wij hebben het vermogen om een perceptuele verandering van onze verschillende sociale werkelijkheden te bewerkstelligen. Anders gezegd, we kunnen letterlijk ons denken veranderen. Als voorbereiding daartoe zijn we hopelijk bereid ons open te stellen voor de meest recente informatie uit de nieuwe wetenschappen – uit domeinen als de kwantumfysica, de kwantumbiologie en de biofysica. Onderzoek op deze terreinen onthult ons de verbor-

gen werkelijkheden die ons werkelijkheidsbesef zullen vergroten. Ze vertellen ons dat wij energetisch en bewust met elkaar verbonden zijn, en over het vermogen beschikken om vitale energieën te activeren die we nodig hebben voor verdere ontwikkeling. In die zin is onze soort nog onvolmaakt: we zijn nog steeds bezig te evolueren en ons te ontwikkelen. Er is een mogelijkheid om zelf invloed uit te oefenen op dit proces, zodat de noodzakelijke bewustzijnsomslag zich al binnen één leven kan voltrekken, in plaats van binnen meerdere generaties.

Een deel van deze omslag – deze *verandering van onze wereld* – is misschien de vrucht van een nieuwe vorm van een maatschappelijk-spirituele wedergeboorte, die in onze culturen en samenlevingen al generaties lang bezig is vorm aan te nemen en zich nu begint te manifesteren. Deze sociaal-spirituele renaissance is te ervaren op basis van de al besproken herwaardering van onze relaties, sociale netwerken, manieren van leven en gemeenschappen, in combinatie met een meer harmonieuze band met onze habitat en hulpbronnen.

Het ontbreekt ons niet aan de creatieve visie en de energie voor het veiligstellen van een meer harmonische en ook duurzame toekomst van onze aarde en onszelf. Er is genoeg creatieve energie beschikbaar ter ondersteuning van de evolutie van de mens, vooral als ze tot uiting komt in een positiever en meer integraal wereldbeeld dat door iedereen wordt onderschreven. Onze heilige weg is er nu een van integratie en samenwerking, in plaats van van versplintering en onderlinge wedijver.

Onze nieuwe weg is die van een evoluerende soort in een evoluerend universum. Dit kan een groots avontuur zijn, dat zowel onomkeerbaar als creatief vernieuwend is. In onze hoedanigheid van intermediair kunnen we wetenschappelijke kennis verenigen met spirituele inzichten. Op die manier kan het eigenlijke werk worden gedaan, niet alleen voor het welzijn van de mensheid maar ook voor dat van alle andere levensvormen en -systemen op aarde. De moderne wetenschap heeft bevestigd dat wij mensen één zijn met elkaar en onze levende, energetische omgeving. Het is van belang toe te laten dat hier een nieuwe, integrale denkmodus uit voortkomt die streeft naar overbruggen in plaats van versplinteren.

Wij hopen dat het boek dat je nu in handen hebt een bijdrage levert aan deze o zo noodzakelijke dialoog tussen ‘twee culturen’, door een manier van denken en doen te bevorderen op basis van een nieuw paradigma. Het schisma tussen wetenschap en spiritualiteit is niet alleen een historische en

sociaal-politieke kloof. Het is een scheiding die zich duidelijk laat voelen. Onze perceptuele raamwerken – en daarmee onze culturele werkelijkheden – zijn niet alleen gevormd door onze beperkingen maar ook door onze kortzichtige manier van denken. Onze perceptie van de werkelijkheid staat of valt met de waarnemingsgewoonten die we in de loop van ons leven hebben ontwikkeld. Deze perceptuele gewoonten – of ijkpunten – zijn veelal ontwikkeld of geldig verklaard door de sociaal-culturele instituties van een tijdsgewricht. Als we verder willen, dienen we met deze waarnemingsgewoonten te breken en te streven naar een nieuw denkparadigma. Dat vereist de bereidheid tot het kritisch onderzoeken van de raamwerken die onze kennis en overtuigingen schragen. Als we verzuimen de bestaande structuren van overtuigingen en kennis in twijfel te trekken – in dit geval die van wetenschap en spiritualiteit – verspelen we ons recht op het bewust evolueren van onze denkpatronen en inzichten.

Dit boek (dat is voortgekomen uit het Ervin Laszlo Forum on Science and Spirituality: www.ervinlaszlo.com/forum) is gebaseerd op een uitnodiging aan vooraanstaande personen uit wetenschappelijke en humanistische hoek om deel te nemen aan een inspirerende discussie over uiteenlopende inzichten. Het is niet de intentie van dit boek mensen met de ene achtergrond te overtuigen van de waarheid van een andere. Het erkent dat wetenschappers de volle omvang van de spirituele wereld nu niet kunnen verklaren – en misschien wel nooit. En het erkent dat wetenschappelijke theorieën niet zo irrelevant zijn voor de spirituele ervaring als humanisten ons zo graag verzekeren. Al onze kennis van de wereld is de vrucht van ervaring. De menselijke ervaring heeft veel meer facetten dan het ene kamp bereid is aan het andere toe te geven. Inzicht in wat meer van die facetten zou ons een eind op weg helpen naar de ontmoeting der geesten, maar dan niet in de vorm van een triomf van het ene kamp over het andere, maar als een overwinning van inzicht en begrip op dogmatiek en vooroordeel.

De kloof tussen wetenschap en spiritualiteit hoeft echt niet onoverbrugbaar te zijn. Net als bij het bouwen van een brug in de stoffelijke wereld moet ook deze onstoffelijke constructie aan beide zijden van de kloof op vaste grond rusten. Om die reden hebben de redacteurs/initiatiefnemers van dit boek een aantal geloofwaardige wetenschappers en humanisten met een open geesteshouding ertoe uitgenodigd hun eigen wereldbeeld en de ervaringen waarop dat berust uiteen te zetten. Deze discussies, gevolgd door

meerdere seminars en symposia, moeten op den duur leiden tot een bredere dialoog die vooroordeel vervangt door inzicht, en een zinvolle bijdrage levert aan het helen van de breuk die de wereld heeft verdeeld.

Dit boek had niet op een beter tijdstip kunnen verschijnen, want de mensheid is volop in de greep van een periode van crises en transformaties. Het is een tijdsgewricht waarin we zijn gedwongen ons te herbezinnen op onze waardenstelsels en manieren van denken. Anders gezegd, we ervaren momenteel de barensweeën van een diepgaande en mogelijk beloftevolle *verandering van onze wereld*. Deze kan zich echter alleen voltrekken als we zelf als katalysator fungeren voor een snelle omslag in ons handelen in de wereld. Dat betekent dat we allereerst een omslag in onze zintuiglijke paradigma's moeten bewerkstelligen. Ieder van ons leeft als een onderdeel van een groter wereldverband van complete systemen, maar toch blijven velen van ons zich gedragen alsof we afzonderlijke wezens zouden zijn. We gaan enkel voor onze eigen genoegens en staan klaar om alles en iedereen ondergeschikt te maken aan onze materialistische zucht naar onmiddellijke vergaring van rijkdom en macht. Voor de menselijke soort leidt dit tot verlies aan samenhang, en minder coherentie leidt tot verkleining van de levensvatbaarheid. Als de mensheid haar huidige koers wil wijzigen, zullen we een dialoog moeten aangaan over de meest fundamentele problemen van ons leven – in feite over ons hele bestaan.

De 21^e eeuw is het convergentiepunt waarop de wijsheid van oude tradities een synthese kan aangaan met de moderne wetenschap. De ontmoeting tussen onze nieuwe en onze oude kennissystemen kan ons helpen een effectiever gebruik te gaan maken van onze hulpbronnen en zal ons vooruit helpen. Dit boek is een bescheiden bijdrage aan die ontwikkeling en het debat erover, dat van doorslaand belang zal zijn.

EERSTE RONDE

De gemeenschappelijke
essentie van wetenschap
en spiritualiteit

INLEIDING TOT DE EERSTE RONDE

Twee beroemde geleerden en twee vermaarde spirituele leiders zijn de hoofdrolspelers in onze eerste ronde. Welzijnsadviseur en arts Deepak Chopra spreekt over de strijd tussen religie en wetenschap en neemt wijs afstand van hun bedenkelijkste uitingsvormen: de aanspraken van degenen die het voor de religie en spiritualiteit opnemen, versus de claims van hen die menen de wetenschap te moeten verdedigen door de spiritualiteit aan te vallen. Chopra wijst erop dat deze strijd uiteindelijk tot een oplossing zal – en moet – komen, namelijk in de erkenning dat zowel wetenschap als spiritualiteit *bewustzijn* tot grondslag heeft. Hij betoogt dat een juist begrip van de aard van bewustzijn duidelijk zal maken dat ze niet haaks op elkaar staan. Bewustzijn is primordiaal en als zodanig de grondslag van alles wat we ervaren. Na deze uiteenzetting wijst de vooraanstaande fysicus Rustom Roy met een beschuldigende vinger naar die kritische – maar dwalende – figuren die zich graag opwerpen als spreekbuizen van de wetenschap, maar volgens hem niet tot de ware wetenschap behoren; in geen geval vertegenwoordigen zij het leeuwen-deel van de wetenschappelijke gemeenschap. In de zienswijze van Roy zijn hun onnauwkeurige, slordige uitspraken niet minder dan misdadig.

Vervolgens benaderen twee eminente spirituele denkers dit probleem van een andere kant, door uiteen te zetten waarom religieuze c.q. spirituele ervaringen reëel en geloofwaardig zijn. De wereldberoemde geestelijk leider Jean Houston legt uit hoe iedereen die daartoe bereid is kan doordringen in die domeinen van de psyche waarin diepe meditatieve absorptie tot mystiek ervaren leidt. Haar uitspraken worden bevestigd en toegelicht door de charismatische spirituele leider Michael Beckwith. Waar Houston spreekt van ‘mystieke ervaring’, heeft Beckwith het over de ervaring van ‘verruimd bewustzijn’. Hij bevestigt dat de spirituele domeinen van de menselijke ervaring verweven zijn met de essentie van ons fysieke en biologische wezen.

In laatste instantie ontmoeten spiritualiteit en wetenschap elkaar in de erkenning dat het besef van de eenheid van alles de hoogste en meest authentieke vorm van menselijke ervaring is. Dit is de allesomvattende eenheid die kenmerkend is voor de werkelijkheid en door Beckwith het Ene Bewustzijn

wordt genoemd. Voor moderne wetenschappers is dit het fundament van de coherentie die achter alle waarneembare verschijnselen schuilgaat. Het is de samenhang die fysici, op zoek naar een ‘theorie van alles’, proberen te vangen in een hoofdformule naar het voorbeeld van Einsteins $E = mc^2$. Zo’n hoofdformule zou dan nog meer impliceren dan die van Einstein.

We beginnen dus met de erkenning van de strijd tussen wetenschap en spiritualiteit en zullen daarbij aantonen dat verwarring en disharmonie troef zijn; maar we focussen ons vervolgens op de legitimiteit van de spirituele ervaring, en de wanhopige behoefte aan een wetenschap die het onderzoek ervan tot uitgangspunt neemt.